

נוסח לא מתוקן

הכנסת הארבע עשרה
מושב רביעי

פרוטוקול מספר 183
מישיבת הוועדה לקידום מעמד האישה
שהתקיימה ביום ב', כ"ג בטבת התשנ"ט, 11.1.99, בשעה 11.55

נכחו:

חברי הוועדה: היו"ר מרינה סולודקין
נעמי בלומנטל

מוזמנים: נשות הליכוד - אגף ארגונים ארציים

רות בן-שחר
רות לביא
כוכבא מתייהו
יהודית פלוטקין
אילנה קובלסקי
רחל קרמרמן
חיה שמיר
יעל שמרגד
חזוה שפיגל
חנה איכילוב
בת-שבע שטראוכלר
חיה שני
סטלה אבידן

מנהלת הוועדה: דנה גורדון

נרשם ע"י: רקורד - שירותי הקלטה

על סדר היום: ישיבת עבודה עם ארגון חירות.

ישיבת עבודה עם ארגון חירות.

היו"ר מרינה סולודקין:

אני כיום יו"ר הוועד לקידום מעמד האישה ונציגה של מפלגת ישראל בעליה וכרגע בקואליציה הנוכחית, ולצד הרב יש חוק פיזור הכנסת ואנחנו מאוד לא אוהבים את זה. תכנתי סדרה של פגישות מאוקטובר, מאז שהתחלתי לעבוד עם ארגונים של נשים, וגם חשבתי שיש נשים שאני לא יכולה להשיג עם ארגוני נשים ואני רוצה פגישות אישיות של נשים מהמפלגות בימין ובשמאל, מפני שכאן בכנסת עם כל הרעש שיש אינני רואה נשות ערביות בכלל, ורציתי לראות את נשות "מולדת" ונשות "ליכוד". תכננו יחד עם דנה גורדון את כל הסדרה של הפגישות והיום הייתה מחאה בישיבה הקודמת עם שדולת הנשים מצד יעל דיין ונעמי חזן, שהן לא כל כך הסכימו בנושא הזה וביקשו ממני לבטל את הפגישה. אנחנו התייעצנו עם היועץ המשפטי של הכנסת צבי ענבר, והכל לגלי, וזכותי לקבוע פגישות וישיבות עם מי שאני חושבת שזה חשוב ונכון, ותהיה מחאה מצד יעל דיין ותגובתי, שאני מה שאני חושבת נכון וראוי.

לי הייתה מאוד חשובה הפגישה מפני שהמערכת הפוליטית במצב תוהו ובוהו ואני מאוד חוששת, שבבחירות פנימיות בכל המפלגות, ייצוג של נשים לא רק שלא תעלה, להיפך יכול להיות. בגלל זה רציתי להתייעץ יחד איתכן מה אנחנו יכולים לעשות ברגע האחרון. איזה לחץ להטיל על הגורמים המוסמכים שיהיו נשים ברשימות. אני חושבת שזאת צביעות, מאחר ואני במרכז המפה ואנחנו מוכנים לעבוד גם עם ימין וגם עם שמאל ובנושא של ייצוג נשים זה לא צביעות זה טפשות.

רציתי לומר לכן, שבגלל חוק פיזור הכנסת והבחירות המוקדמות שיהיו במאי, והבחירות המוקדמות שיהיו בינואר ובפברואר בכל המפלגות, אני כיו"ר וועדת הכנסת לקידום מעמד האישה מאוד חוששת מנפילת מספר נשים ברשימות. מטרת הפגישה מה אנחנו נעשה לאור מה שקורה בליכוד, איך אני כוועדה יכולה לעזור לכן, להגביר את נציגות הנשים ברשימת ליכוד. היו לנו פגישות עם "אמונה", עם "ויצ"ו", עם "נעמ"ת", עם "שדולת הנשים". יש סדרה של פעילויות שאני מסכימה מצד תנועות, ואני חושבת שהם מאוד תורמים לייצוג של נשים, ועכשיו מה אנחנו יכולים לעשות ביחד איתכן, איך אתן רואות באיזה אור מה קורה בליכוד ואיך אנחנו יכולים לעשות לפחות 30% ברשימות שלכן.

חיה שני:

יש תקנות אצלנו והכל סגור. אני לא חושבת שבאמת לצד יעל יש לנו אפשרות לשנות. הייתה לנו

וועדה ונקבע מקומות משוריינים לאנשים.

איזה מקומות?

היו"ר מרינה סולודקין:

חיה שני:

לצד יעל 10, 20, 30 ו-35 ולא הצליחו. הייתה לנו נציגות בוועדה הזאת 4 חברות מהן שתי חברות

כנסת ואחת מהן שרה, ולא הצלחנו בשום אופן לשנות את המיקום של השיריון, ולצדנו עם זה אנחנו הולכות לבחירות.

היו"ר מרינה סולודקין:

אף פעם לא חשבתי מה מותר ומה אסור. אני חושבת שיש מקום, אפילו במצב שקיים, להגביר

את הנוכחות של נשים בדרכים אחרות. יש לכם מקום 29, שזה שיריון עולה חדש. מדוע לא לדרוש שתהיי עולה חדשה כמו שפרס עשה במפלגת העבודה. אינני משופשפת בפוליטיקה הפנימית בליכוד, אבל אני רוצה לחשוב יחד איתכן.

חיה שני:

השרה כרגע בתקנון הזה לא על תקן של אישה, ואם היא תיכנס, ואז מקום 10 אני חושבת, ואם אינני טועה ואני קראתי נכון את התקנות, אז מקום עשירי נופל אז אין שיריון. זה לא תופס, עד כמה שאני יודעת, כי אנחנו אתמול ישבנו עם ציפי ליבנה וזה לא תופס. אם תיכנס השרה קודם אז המקום העשירי נופל, כי בשביל מה השיריון? כדי שתהיה בעשיריה הראשונה אישה. אם היא תיכנס ממילא במקום שהיא תיכנס אז היא לא צריכה להיכנס כשיריון, אז המקום הבא יהיה מקום 20.

היו"ר מרינה סולודקין:

כיושבת-ראש וועדה אני לא יכולה לדרוש מביבי נתניהו. אבל, מה שאני חושבת, במפלגות אחרות כמו ב"מר"צ, ב"ישראל בעליה". יש מקום שישי ב"מפד"ל". זה מה שאני אומרת בחמישיה הראשונה אחת. מדוע ההתייעצות הזאת? אתן צריכות לדרוש מראש הממשלה מקום ראשון בחמישיה הראשונה, מקום עשירי לפי מה שיש לכן. זה התייעצות. זה זמן שאנחנו צריכים לדרוש, להתלונן ואולי ללכת לרחובות.

כוכבא מתתיהו:

אני חושבת שאנחנו באנו מאוחר מדי לפני הבחירות. אנחנו אחרי הבחירות צריכים מיד להעביר חקיקה בכנסת, ואם זה לא יעבור על ידי חוק, שכך וכך נשים צריכות להיות בכנסת דרך ייצוג המפלגות בחוק, זה לא יעזור אנחנו נבוא ונדבר ונדבר והגברים יצחקו והנשים יריבו בחתימה שניה, והגברים יצחקו ולא יעזור שום דבר. הישיבה הזו מאוד מאוד חשובה, אבל אני לא יודעת אם יש לה שיניים, כי בכל המפלגות יש כבר את התקנון ואפילו במערך, שזה כבר ידוע ש-25% נשים, הן יזונו הצידה על-ידי ההתחברויות וההתקשרויות שיהיו כאלה במפלגות ערובות בדיוק כמו שהיה לליכוד.

היו"ר מרינה סולודקין:

אתן יודעות, זו עמדה מכובדת, אבל השיניים צריכים להיות אצלכם. אתן תדרושנה. אני מוכנה לכתוב מכתב לראש-הממשלה.

חנה איכילוב:

הדרך היחידה שאני רואה אותה מבלי להתבייש לקום ולומר מכל המפלגות שתחצה, אפילו בכל המדינה מי שלא חברות מפלגות, אנחנו לא נלך לבחור, פשוט מאוד. אז מי שיצא לפועל שיצא לפועל, אבל אולי הרוב הגדול לא יצא לפועל. כל העבודות הסוציאליות, כל בתי-הספר, החינוך, הרבה בבריאות, צריך להשפיע על הנשים האלה שנמצאים מתחת לכל השלטון הסוציאלי. נשים תשמענה, להראות להן שאנחנו כוח. עד היום לא הראו להם שאנחנו כוח, אבל כשנדבר אל ליבן בכל הפריפריה, בכל המקומות, אני בטוחה שאנחנו נצליח, לא נשכנע 100% בטוח כי יש נשים שפוחדות מבעליהן ומהגברים, אבל האחוז הקטן שנשכנע זה כבר יאמר "דרשני". זו תהיה ההתחלה.

היו"ר מרינה סולודקין:

אני רוצה לומר לכן איך אני רואה את המפה הפוליטית. אתן יכולות לעשות פעילות ממשית, בגלל שלא היה בבחירות 96 לנשים, אני מבינה שיש אידיאולוגיה ויש עקרונות אבל פוליטיקה זה לא סחיטה ואיום.

חנה איכילוב:

אני חושבת בכל זאת שצריך להתחיל באיזה שהוא מקום, והרבה פעמים אנחנו צופות מראש דברים, התוצאה יכולה להיות יוצאת מהכלל, ודבר שלישי מה שאני חושבת שאת אומרת בקשר למפלגה חדשה עכשיו שקמה, לדעתי זה השפעות קטנות מאוד. ההשפעות צריכות להגיע מנשות הציבור, מהמתנדבות, מהנשים שנמצאות בתוך המערכת ולאן דווקא הפוליטית, אני שוב מזכירה את זה לאו דווקא הפוליטית. מהעובדים הסוציאליים, מאנשי חינוך, מאנשי בריאות, מאנשים שאנחנו אלה שממלאות את המערכות האלה ואין לנו כוח.

עלינו לדבר אל ציבור הנשים לפני הבחירות. לנו יש מועדונים חברתיים, אני מפעם לפעם, ואני כבר עשיתי את זה. דרך אגב הייתה ישיבה של דן מרידור לפני שלושה שבועות, ואני קמתי מבלי להתבייש בישיבה הראשונה של דן מרידור ואני אמרתי לו: "דן תיקח בחשבון שאם לא תיהיה לך נציגה אישה, תשכח מזה שאני אעזור לך".

היו"ר מרינה סולודקין:

לא נציג, נציגות צריכים לומר.

חדה שפיגל:

אני רוצה לתת לכם דוגמא. יש משהו שרודף אותי עד היום מזה איזה עשר שנים. חברים טובים שלנו דחפו כל אחד מצד אחר שנירוץ לעיריית תל-אביב למועצה. כוכבה איכילוב רצה ואני רצתי ורחל קרמרמן ואנחנו החברות הכי טובות בעולם, והיום בדיעבד אני חושבת, איזה טמטום זה היה. אם היינו יושבות שלושתנו ומחליטות מי הולכת, וזאת שיש לה הסיכוי המירבי. נגד מי אנחנו? אחת נגד השנייה? עכשיו אני אומרת, אולי יש איזו דרך, למרות שזה נשמע אוטופיה, אני יודעת שבלכוד 20 אולי רצות אולי 10. אבל הלוואי ותיכנסנה שלוש או ארבע. רצות נשים שאם הן מקבלות 100 קולות זה יהיה הישג גדול בשבילן. אז אולי באמת הגיע הזמן לכנס את המתמודדות, לפנות אל ההיגיון שלהן, הרי בזה אנחנו מאבדות קולות. אם כל הנשים תתרכזנה בשלוש או ארבע מועמדות אז יהיה להן סיכוי. אחרת הקולות מתבזבזים.

היו"ר מרינה סולודקין:

אתן צריכות להתייעץ עם אסטרטגים מפלגתיים. אם זה יכול לעזור או יכול לפגוע.

חדה שפיגל:

מי שיש לה מירב הסיכויים, שתרוץ וכולנו נתמודד בה.

רות לביא:

אני חושבת שהדבר המעשי היחיד שניתן לעשות עכשיו, אם את יכולה לעזור לנו כוועדה, קבעו בליכוד מסי' 10, 20, 30. עכשיו אני באה ואומרת דבר כזה, מי שנבחרת בכוחות עצמה זכותה. זה לא נקרא שיריון אם האישה הצליחה בכוחות עצמה וצריכים לדרוש חד-משמעית אם יש שיריון לא משנה. ואם היה שיריון לגבר אז היו מביאים אישה במקום גבר? המקום שקבעו כשיריון צריך להיות סגור ונעול כשיריון. זה דבר הגיוני שניתן להילחם עליו. מדברים מצד אחד איתנו על זה שיש שיריון, אז אם יש שיריון אז עד הסוף. אם אני מצליחה בכוחות עצמי זה לא אומר שאני פחות טובה מגבר. יש נשים אחרות, שהמקומות ששריינו לנשים, שישארו לנשים וזאת צריכה להיות הפניה לראש-הממשלה. זה לא אומר שרק צריכות להיות שתי נשים תורניות.

חיה שני:

הכל נכון אבל זה לא תקף. אנחנו מחר הולכות להצביע על החוק הזה, על התקנון הזה, ככה שכל מה שאנחנו מדברות עכשיו זה לא ריאלי בכלל.

סטלה אבידן:

את אמרת שקראת את התקנון והולכים להצביע מחר. אנחנו קיבלנו ביום שישי במקרה הסבר והיינו כמה בנות ובפירוש נאמר שמי שנכנס בכוחות עצמו זה השרים, רק השרים.

חיה שני:

זאת אומרת שבמקרה זה כשנכנסת בעשיריה הראשונה אז הוא לא פוגע בשניה. בנוסף לכל הדברים האלו, אם לוקחים בלוק של מספר נשים מועטות, לא הרבה, אלא להגיע להסכמה של מספר נשים ולנסות להכניס אותן כבלוק, ונילחם כולנו שיהיו כבלוק, אז זה בהחלט יכול לפעול. זאת אומרת להיכנס לבלוקים הרגילים שבמילא יהיו כבלוק נוסף של נשים בתוך הבלוק.

היו"ר מרינה סולודקין:

אני מסכימה וגם אני אפנה, אפילו שאם זה לא התחום שלי אני אפנה לראש-הממשלה עם הרעיון הזה.

אילנה קובלסקי:

קודם כל אני אישית וחברתיי איתי מאוד מעריכות שאנחנו כאן יושבות איתך בדיון, ואני חושבת שזאת התחלה טובה, אני לא יודעת מה תהיה המפה הפוליטית אבל אנחנו מקווים, שלעתיד לבוא אנחנו נפגוש אותך גם כאן, ואם יהיו אירועים שנוכל להקדים את המאוחר ואז נוכל לצאת ואולי להשיג הישגים שאנחנו רוצים. אבל כרגע, כמו שהחברות אומרות כאן בדקה לשתיים-עשרה, אני מאוד מסכימה עם אקט אחד שצריך לעשות אותו כי אם לא נעשה אותו הרי הסכמנו למה שנתנו לנו. אז יכול להיות שהסכמנו ל-10, 20, 30 ו-35 ב"חניקה" כי לא הייתה ברירה, כי עוד מעט גם זה לא היה, אבל אנחנו צריכים להראות שיש איזו מחאה, שאנחנו חושבים שבחמישיה הראשונה גם הייתה צריכה להיות אישה משורינת, כי אם לא נעשה את הצעד הקטן הזה הרי הסכמנו ואז יגידו: מה רציתם? אפילו לא אמרתם כלום.

היו"ר מרינה סולודקין:

המציאות באמת ובישראל בעליה בחמישיה הראשונה אישה אחת ובעשיריה שלוש נשים.

בת-שבע שטראוכלר:

למר"צ וישראל בעליה, עד עשר יש עוד שתיים, עד 15 במר"צ יש עוד שתיים.

היו"ר מרינה סולודקין:

אצלנו זה קצת אחרת אבל אנחנו לא מדברים.

אילנה קובלסקי:

אני לא יודעת אם נשיג משהו, אבל עצם העובדה שמחינו, שהיה איזה מכתב מחאה, לא מוכרח להיות בוטה אבל זה גם הישג. לא הסכמנו. אמרנו משהו, ואת זה אני חושבת שכן צריך לעשות.

היו"ר מרינה סולודקין:

אז כצעד ראשון אנחנו ניסחנו וזה הזכות שלכם לפנות. זכותי, אני אדבר עם ראש-הממשלה, יש עדיין ממשלה, יש קואליציה ואני עדיין יו"ר הוועדה למעמד קידום האישה ואני אגיד איך ממרכז המפה שלי, שאנחנו שותפים של הליכוד, איך אני רואה את המצב עם נשים בליכוד, כי אני טוענת שזאת זכותי.

חנה איכילוב:

בעיה אחת שאני רואה אותה, חיה זרקה משפט: "בגלל שהליכוד הוא שובניסטי" וזה מאוד מאוד נכון, כי רוב הבוחרים הם מהפריפריה ובדרך כלל, היות ואני עובדת חזק מאוד בפריפריה אני מרגישה את זה, שזה שלטון הגבר, אין מה לדבר. אתן יודעות למה קורה לנו הדברים האלה? בגלל שאנחנו לא מוכנים לקבל גברים אבל ברגע שנדע לקבל את הגברים נדע להילחם בהם. אני ראיתי עכשיו שנשות "אמונה" יצאו עם פתגם, שאני חושבת שהוא כל כך חזק ואני מאושרת שזה יצא מנשות "אמונה", כל השנים היה המשפט הזה "ברוך שלא עשני אישה" עד עכשיו, אבל הן יצאו החוצה, דווקא הן, יצאו ועכשיו הן נלחמות בזה מלחמת חורמה על המשפט הזה.

חיה שני:

בוועדה הזאת שאני מדברת עליה של 43, הנציג שלו הגיע והוא רצה לתת לנשים 7, 14, 21, אריק שרון וגד קומרון ייצג אותו והייתה תגובה כזאת, שאפילו הנשים לא הצביעו עבור זה, משום שהן חשבו שאם הן תצבענה עבור זה במילא לא יצא כלום.

חנה איכילוב: זה מודעות מאוד לא נכונה, שהם ידעו במילא. את הבמילא הזה אף אחד לא יכול לצפות מראש. לפעמים יש כל כך הרבה הפתעות בייחוד בפוליטיקה.

רות לביא: כדי שלא נצא מכאן בלי שום החלטה, אני אומרת כך, צריך לכתוב איזה שהוא מכתב מחאה, שכל החברות שנמצאות כאן ואלה שעוד תגענה בישיבות שלך, פשוט נחתום ונבקש שייטו אוזן בנושא שעליו אני והחברות דיברנו, לא לסגור לנו את העיניים על-ידי זה שיגידו שיריון 10, 20, 25, אלא אנחנו מבקשות ודורשות, שאלה שנבחרות בזכות עצמן אלה לא נחשבות כשיריון. זה הכל.

היו"ר מרינה סולודקין: אני רוצה לדרוש מראש הממשלה את החמישיה הראשונה וזה זכותי.

רות לביא: אני רוצה להגיד עוד משפט אחד, בישיבה שהייתה במערך, סליחה על ההשוואה, למרות ההתנגדות של כמה שרים וחברי כנסת מהבכירים, לקח לעצמו יו"ר התנועה אהוד ברק את הזכות לתת שיריון לארבע נשים שהוא מוצא לנכון, אז אם במערך אפשר, למה אי אפשר בליכוד? אנחנו דורשות שמה שנתנו לנו שיעמדו מאחורי מה שהבטיחו ולא זריקת חול בעיניים.

היו"ר מרינה סולודקין: אז הסכמנו שאתן כותבות ואני כותבת. אני כותבת איך שאני רואה, משום שאני לא מוכנה להסכים שבליכוד לא תהיה אישה בחמישיה הראשונה. אני רואה גם מועמדות למקום הזה. אני חושבת שפוגעים במחנה הלאומי. אני רואה את זה כפיגעה.

חנה איכילוב: אני גם חושבת שאפילו לפני הפריימריס שאפשר להעלות את זה. יש כל כך הרבה אנשים שהולכים לבחירות לפריימריס, לשאול מה דעתם לגבי זה ואם באמת יש להם דעה שבעשיריה או בחמישיה הראשונה צריכה להיות אישה, אני חושבת שאת אותו אדם צריכים לחזק. הולכים בליכוד והולכים במערך לפריימריס עצמם, כל כך הרבה שמות וכל כך הרבה אנשים. לדעתי צריך פשוט לשאול כל אחד מהם מה יחסך לנשים?

הערה: לפני הבחירות כולם יהיה להם יחס טוב.

חנה איכילוב: לא, לא, זה לא מראה כל כך שביבי נתניהו כל כך הלך לקראת הנשים. במספר 10 ומספר 29? למה הוא יכול להחליט לעצמו אם הוא ראשון שני או שלישי. זה הכוח שלו והוא היה יכול לסרב. אתם צריכים להתייחס אליו כמו אל ראש ממשלה. ראש הממשלה יכול להגיד ההחלטה הזו לדעתי וההחלטה הזו לא לדעתי. מה זה וועדה? אם מביאים לו את התשובות של הוועדה הוא מקבל כל דבר שהוועדות מחליטות? הוא המחליט האחרון.

היו"ר מרינה סולודקין: אני רוצה לסיים. אם יש עוד רעיונות אני מבקשת לתת רעיונות חדשים.

אילנה קובלסקי: אני רוצה להבין, האם את יוצאת במכתב שאת מבקשת אישה בחמישיה הראשונה. האם סעיף ב' יהיה: אם יש שיריון למשל לעשירי זה לא יפגע בשיריון.

היו"ר מרינה סולודקין:

אני הבנתי את העניין מההתחלה ואני אכתוב את זה. זו פניה שלי כיו"ר הוועדה אחרי סדרה של פגישות, שאני ראיתי ממר"צ, ואני רואה שהמצב בליכוד לא מתאים למפלגה במדינה במחנה הלאומי.

בת-שבע שטראוכלר:

אני חושבת שראש-הממשלה היום עושה איזו מחווה ומודיע שבליכוד הוא נותן אפשרות לעוד אישה בחמישיה הראשונה, אני חושבת שהוא קונה את עולמו.

היו"ר מרינה סולודקין:

אני גרה באשקלון וכל הזמן עם מי שאני מדברת בציבור הישראלי אלו התומכים של הליכוד ואל תזלזלו, יש שינויים מאוד חיוביים בציבור שלהם ואני מאמינה שהם יבינו. רוצים פיוס בליכוד, רוצים הימור, אני נשארת אבל אני לא בסוף העשיריה הראשונה. יש עכשיו מצב שאנחנו יכולים לנצל. השאלה השניה, בגלל שאינני אוהבת לחזור על מה שנאמר מפני שגם אני הבנתי וגם אתם מבינים. שלב שני, יש עוד רעיונות איך לחזק את שדולת הנשים שמעתי היום, פונה במכתבים לראשי המפלגות בנושא של ייצוג נשים. הם עושים עבודת קודש בנושא זה. דבר שני, היום ומחר עושים את המשאל בכנסת, רוצים לדעת כל חבר כנסת מה דעתו, אחוז של נשים ברשימה. הנושא מרחיב את המודעות.

חנה איכילוב:

גם עם הדברים האלה צריך לצאת לעיתונות ולטלוויזיה ולהעמיד את האנשים האלה בפני עובדה קיימת, לא פה בחדר הסגור הזה, שתהייה להם התייחסות. חייבת להיות להם התייחסות והיום הם פוחדים מתקשורת, המילה תקשורת היום זו מילת קסם.

הערה:

מדוע חברי הוועדה לא הגיעו היום?

היו"ר מרינה סולודקין:

בפגישה עם אמונה הם הגיעו.

רות לביא:

חברי הכנסת לא יודעים לקרוא את המפה. הם היו צריכים לבוא עכשיו בהמוניהם כדי למצוא חן בעיני הציבור ולהגיד, אפילו אם הם לא מעוניינים והרבה לא רוצים אותנו, הם היו צריכים לעשות לובי בין האנשים אם היו מגיעים לכאן ואומרים אנחנו בעדכם.

סטלה אבידן:

הבעלים והגברים מסתכלים עלינו כמו שאנחנו נראות. אנחנו לא יכולות להסתדר ביננו לבין עצמנו. אנחנו נלחמות אחת בשניה, תסתכלו על הרשימות, במקום לחזק שלוש נשים חזקות שתלכנה ברשימה.

מיכל שביט:

יש לנו בעיה כי אנחנו מדברות פה מזווית ראייה של נשים, אבל כשאנחנו הולכים לעם ישראל הבעיות של הנשים, ועל כל זה שהן 50% מההצבעה זה בעדיפות אחרונה. עדיפות ראשונה זה בטחון וזה מוכח, עדיפות שניה זה כלכלי ורק אחר כך חברתי כשהאישה היא אחת מהגורמים החברתיים. מכיוון שזו עובדה בשטח, וקשה מאוד לאיים על המפלגות עם הגימיק הזה. לכן אני חושבת שאסור לנו להמשיך לחשוב כנשים. כדי להשתלב בעולם צריכים להשתלב במחשבה הגברית. זאת אומרת לבוא ולחפש מישור שמיין באסטרטגיה פוליטית, לקחת מספר נשים, לעמוד פה כפי שנאמר באופן מאוחד מאחוריהן, הרי לא כל אחת יכולה להיות, לקחת בעלות פוטנציאל, לעמוד מאחוריהן כבלוק, בתוך בלוק של גברים, לשלב אותן בתוך בלוק של דברים לא לשלבן סתם ולנסות לעשות כוח בתוך החברות מרכז, בתוך הדברים האלו ולהתחיל לחשוב כגברים, תסלחו לי, ולא כנשים.

היו"ר מרינה סולודקין:

במפלגה יש 32 מנדטים זה דבר מכובד מאוד, ואנחנו צריכים לומר שיש להם יכולת להכניס עם כוח 5 או 6. במפלגה שלי אני הייתי המוניציפלית ואסטרטגית.

מיכל שביט:

אנחנו עברנו עכשיו מערכת בחירות עירונית לרשויות המקומיות עם תוצאות יפות מאוד. שתי נשים הלכו להיות ראשי ערים אחת ממר"צ ואחת מהליכוד. אני חושבת שאין לנו במה להתבייש. הייתה עליה אדירה במספר של נשים ברשויות המקומיות במועצות עצמן. כמדומני מבלי לדייק במספרים כי אין נתון ממש מדויק, אבל כמעט מדויק כ-40% של עליה. מ-164 נשים לפי בדיקה שעשיתי ל-235, אינני זוכרת בדיוק אבל זה מסתובב סביב עליה של 40%. אלו נתונים מאוד משמעותיים.

היו"ר מרינה סולודקין:

בבחירות מוניציפליות אתם בעליה של 40%.

מיכל שביט:

גם במר"צ נדמה לי הייתה עליה. גם בישראל בעליה וגם במר"צ.

היו"ר מרינה סולודקין:

אצלנו יותר מ-20% מועמדות שנבחרו. הלכו 30% מהמועמדים ונבחרו יותר מ-20%.

מיכל שביט:

עכשיו אני אומרת, זה גם היה בנוי על סקר של עמדות של הקהל ויש לנו על מה להתבסס כשאנחנו הולכות לכל אחד או כותבות לכל אחד. זה לא דברים לחלל האוויר, והסקר בפירוש שנעשה מתייחס גם לבחירות המקומיות וגם לבחירות הכלליות. אם מישהו רוצה לראות 30 ולא 25 שהגיעו בבת אחת לייצוג נשים ברשימה. תביאו בחשבון שאם לא נבוא ונדרוש את מה שנדרוש מבחינת המכתב של מרינה, ולפי הערכות של היום שממילא הנתונים והמספרים שבמפלגות הגדולות שמנדטים ירדו עוד יותר, אז בכלל נצא עם שוקת שבורה. הדבר הכי מטריד כאן זה במשך שנים אני עוקבת אחרי מה שקורה לנשות הליכוד על גווניהן השונים ותמיד באיזה שהוא מקום אנחנו עושות לנו את ההנחה. זה מתחיל מזה שאומרים העם רוצה בטחון זה כלכלה והכל, ותמיד אנחנו יורדות ואומרות אנחנו הנשים בסוף.

סטלה אבידן:

תמיד מתחילים בנגטיב. כל הסקרים אומרים דבר. ההבדל בין המוניציפלי לארצי, ההבדל הוא שבמוניציפלי הרבה יותר נשים פעילות ברמה המוניציפלית ובכל מיני רמות של גופים.

מיכל שביט:

עובדה אבל שבמשך שנים הם לא הצליחו להיכנס.

סטלה אבידן:

אז המודעות באה לאט לאט עבור העבודה שעושים במיוחד בשדולה אתן יודעות את זה. קיימת מודעות וזה ההוכחה בשטח 40% העליה. מה שקורה שהמסות שנעות בתוך המוניציפליות, המסות של נשים הקריטיות הן הרבה יותר קטנות מהמסות של נשים הקריטיות שנעות בארצי, לכן גם את זה צריך לקחת בחשבון.

מיכל שביט:

אבל אני לא חייבת שצריכים להסכים. יש פה תופעה שלמה של מפלגת מרכז שעולה על רקע ארצות, הן עושות שינוי סדר העדיפות. קחי את התופעות באופן כללי, אישה כמו נחמה רונן, שמשדרת הצלחה יכולת וכו', הולכת ושמה לה על סדר היום הציבורי ברמה הארצית את איכות הסביבה. זה לא משנה, אם אנחנו לא נחליט שאנחנו מצטרפות למהלך שמוביל את הרצון שמשנות תפיסות חברתיות, אם לפחות לא נראה את זה כלפי

חוץ, כלפי קהל הבוחרים של הליכוד, נישאר מקובעות. אני תמיד מקשיבה לכן אבל אני אומרת זה פזמון ישן ושחוק.

סטלה אבידן:
אף אחד לא אמר לא להילחם, אבל כשאנחנו באים עם איומים אומרים שזה לא אקטואלי.

מיכל שביט:
לא עניין של איום זה עניין של דרישה.

חנה איכילוב:
לפעמים זה דרישה זה איום ואיום זה דרישה, אם התותים יכלו להכניס חמישה ברמת השרון, שאף אחד לא היה לו מושג מה זה תותים והם הלכו על הצירים ברמת השרון, ואם הירוקים עשו שם בתל-אביב ואף אחד לא ידע מיהם ומה הם והם הכניסו שלושה, וכולם ידעו מה זה הליכוד והליכוד נפל בצורה גדולה מאוד בתל-אביב, אז זאת אומרת שצריך ללכת על נושא, ונושא שיחדור ויחדור כמה שיותר חזק. אם זה נושא חברתי, אנחנו בחינוך אנחנו בבריאות ומי קובע לנו, ועל הקו הזה צריך ללכת.

סטלה אבידן:
אני אמרתי, שבמקום לגלוש ותסלחו לי על ההתבטאות "לבכות" אבל אני רואה את הדרישה כ"בכיי" תתארגנו. לא צריך להישאר בגדר הבקשה, בגדר המכתב, בגדר ההתחננות שהנה אנחנו כוח. אז בואו נחשוב כגברים, בואו נתארגן, ניקח כמה פרטנרים שהם גם גברים, לעשות בלוק ענייני ולנסות להכניס. היום אין זמן וצריך ללכת על הטקטיקה.

אילנה קובלסקי:
אני מבקשת הערה לפרוטוקול, מאחר והכל נרשם כאן. נאמר כאן פעמיים בואו נחשוב כמו גברים, אני לא מקבלת את העניין הזה. אני רוצה שבועדה לקידום מעמד האישה אנחנו נאמר שאנחנו נמשיך לחשוב כמו נשים, אנחנו נלך על פוליטיקה נקיה ומסודרת, והנושא לחשוב כמו גברים, שזה הקליקות וכל מיני דברים לא כאן המקום. אני חושבת שאנחנו יכולים לעשות כוח יפה בחשיבה אנושית.

דבר נוסף שאני רוצה להעיר לפרוטוקול, נאמר כאן שהשאירו לנו את הנושאים החברתיים ואת איכות הסביבה. אני רוצה להעיר, שיש ביננו נשים בטחוניסטיות מובהקות, ואני חושבת שנשים עוסקות בבטחון, ואני חושבת שגם נשים שאין להן דרגות על הכתפיים, הן חלק מבטחון בשותפות שלהן לחיים פה במדינה בעצם היותן אמהות, רעיות ובנות דודות ודודות לאנשים שחיים את הבטחון. אני חושבת שזה שתי הערות חשובות מאוד, שכאן בחדר הזה צריכות להיכנס לפרוטוקול.

סטלה אבידן:
מה שאני מתכוונת בהמשך להערה שלך הוא, שאם את מסתכלת מהזווית הזאת שאנחנו יושבים כנשים בלבד ולא כחלק מעם שלא נמצא בווקום, אז זה המחאה שאנחנו נותנים היום.

היו"ר מרינה סולודקין:
אני אומרת לכן, בישיבה עם אמונה הגיעו חברי הכנסת אבנר חי שאקי, אלכנס לובצקי, יצחק קול ובני אלון. אני צריכה לומר לכן שיש תזוזות ושינויים ואנחנו צריכים להוביל. לא רק לעקוב אחרי תזוזות.

סטלה אבידן:
באמונה הנשים הדתיות נהגו לומר ש"כבוד בת מלך פנימה". אנחנו לקראת שנות האלפיים.

היו"ר מרינה סולודקין:
לפני שאתן את רשות הדיבור לחברת-הכנסת נעמי בלומנטל אני צריכה להגיד לכן שבשבילי גם

המילה פמיניסטית הייתה זרה, אני לא ידעתי שאני בברית המועצות הייתי פמיניסטית, אבל למה? בגלל ששם חשבו שגברים הם סוג ב'. היו סיבות לזה, גם שלטון טוטליטרי ועוד הרבה דברים. מה שאני אומרת שכאן יש אחוז גבוה של נשים משכילות ומקצועניות וקצת גם ישנות, פמיניזם זה לא רק נשים נגד גברים אלא נשים מובילות.

חזוה שפיגל:

חברות הכנסת הם כמו היהודיות של הכנסת. הן משקיעות, אין להן עיסוקים צדדים, אין להן משרד פרטי והן עושות עבודה נהדרת. אני מאוד מעריכה את תמר רוזינסקי, היא עושה עבודה נהדרת.

נעמי בלומנטל:

ראשית אני רוצה להודות למרינה, אני חושבת שזה רעיון מצוי. מרינה החליטה לשבת וללמוד את כל המערך של הנשים בישראל, ואני אמרתי בזמנו למרינה ואני גם עדכנתי אותה, אני מתמצאת באמת מצויין, זו הייתה יוזמה שלי. אני באמת רוצה להודות לך על היוזמה הזאת כי ככה באמת לומדים וגם חשוב מבחינת הפרוטוקול, הוועדה למעמד קידום האישה שקיימת היום והייתה בקדנציה הקודמת והמשיכה בקדנציה הזאת, וחשוב שקצת יהיה בפרוטוקולים איך המערך של הנשים, של ארגוני הנשים, של הנשים במפלגות מה בעצם קורה. אני חושבת שאין אף ישיבה שמופיעה בה בצורה מסודרת מה קורה למעשה אצל נשות ישראל. אז זה אני חושבת שזה חשוב מאוד ואני באמת מודה לך שאת זימנת אותנו, ואני אומר עוד לעניין זה.

היו"ר מרינה סולודקין:

מה דעתך שביקשו ממני לבטל את הישיבה?

נעמי בלומנטל:

אם יש לאנשים בעיות אישיות אני מוכנה שזה יהיה גם בפרוטוקול.

היו"ר מרינה סולודקין:

זה צביעות פוליטית, זה מה שאני אומרת. זה לא בעיות אישיות.

נעמי בלומנטל:

בדיוק, אני אמשיך לעניין זה. כשהקמנו את הוועדה לקידום מעמד האישה, ואני רוצה שגם זה יהיה בפרוטוקול, היו באים ואומרים: או-קיי, אנחנו עושים ישיבה על אלימות נגד נשים לדוגמא, או אנחנו עושים נשים ובריאיות. מזמינים מומחיות וארגוני הנשים כאילו רק את אלה שעוסקות בנושא. הארגונים שלנו, שמזוהים עם הליכוד, זה ארגונים, שלצערי במשך כל השנים לא התפתחו בצורה כמו נעמ"ת לדוגמא. למה? ויש לזה סיבה, נעמ"ת היו להם משאבים בלי סוף והרבה מאוד תקציבים, כי אם יכולים להחזיק אנשים שיכולים להרים את הטלפונים, ולהחזיק את כל המערכות ולקרוא לפגישות עשרות אנשים, והכל הכל בשכר. אצלנו אפילו זה אין לנו בחצי משרה וזה תמיד היה, זה לא דבר חדש, ורות בן-שחר יודעת את זה ממעונות היום, ואנחנו יודעים את זה. זאת אומרת, לא הייתה לנו אף פעם אפשרות לבנות בצורה מסודרת את ארגוני הנשים שמזוהים עם הליכוד.

יש תפיסות שונות לגבי האם צריך להיות ארגון אחד או כמה ארגונים. היסטורית נוצרו כמה ארגונים. התפיסה שלי אני מוכרחה לומר מתחילת הדרך הייתה: אני לא נגד כמה ארגונים. זאת התפיסה שלי ואני לא נתתי את ידי לכך, שאומרים כאילו צנטרליזציה, חייב שיהיה ארגון אחד. התפיסה הזאת נובעת מכך, שאני חושבת, שעל-ידי שיש ארגון שהוא מושרש ונגיד הגיע לנשים מסוימות, תמיד זה קורה שנגיד זה מגיע לאחוז מסויים מהקהילה לקבוצה ספציפית מאותה קהילה, אז ארגון אחד הגיע לקבוצה הזאת, הארגון השני הגיע לקבוצה השניה. אמרתי, אנחנו כליכוד כמפלגה מרוויחים מזה. לפי דעתי הנשים לא ניזוקות מכך. זאת אומרת שיכול להיות לנו מכאן רווח.

בזמנו אשר קדוש היה מנכ"ל של הליכוד והיו לנו שיחות על זה ודיברנו על כך, והוא אמר תחסלו את זה ועל תצביעו על זה. אמרתי לו אשר אני לא חושבת שזה נכון. גם בין הגברים יש הרבה מאוד ארגונים. אפילו בין וותיקי הליכוד יש כמה וכמה ארגונים ולא באתם ואמרתם צריך לחסל את "ברית חייל האצ"ל" ואת "מורשת ז'בוטינסקי" וצריך לאחד את כולם. מטבע הדברים אנשים ונשים רוצים לבוא לידי ביטוי, רוצים להיות באיזו שהיא מערכת. אז אם יש מועצות הנשים אז אחת מוצאת את מקומה במועצת הנשים, אישה אחרת בארגון נשים אחד, אישה אחרת בארגון נשים שני, וכמובן שלא נדבר על כך בכל המערכת הכוללת של הליכוד, של המערכת הציבורית, אבל מי שצריך להיות הכוח המניע מאחורי הנשים, גם אלה שמתקדמות ושנחנו נותנים את ידינו שיתקדמו בכל המערכות זה אנחנו. זאת בעצם הקבוצה שצריכה לתמוך ואנחנו צריכים לפלס דרך להרבה נשים. אחר כך באים ואומרים נשים לא מפרגנות לנשים. לא מקובל עלי, גם גברים לא מפרגנים לגברים למה לא אומרים את זה?

את עמדותיי אתן מכירות מזמן. מרינה את וודאי תמשיכי לעסוק בזה, את תהיי בין הנשים המובילות במדינה וחשוב לדעת את הדברים האלה וחשוב לקדם אותם. אני אומרת, בוודאי שאם באים ואומרים יש מקום אחד לאישה, או אפילו על תפקיד מסויים לדוגמא: ראש מועצת הנשים ביישוב מסויים, אז זה נכון שכל הנשים רוצות להיות בתפקיד הזה. אם באים ואומרים יש שיריון לאישה אחת ולא רואים שיש סיכוי להעביר שתיים ושלוש, נגיד כמו אצלנו בעשיריה, אז זה נכון שכמה נשים כאילו יתמודדו, זה נכון, אבל גם הגברים מתמודדים אותו דבר. הלוא הם מתמודדים אחד מול השני, נגד השני, אחד כדי להיות במקום 10 והשני במקום 16 והשלישי במקום 17, ואף פעם לא אמרנו גברים לא מפרגנים לגברים כי זו תחרות וזה מאבק על תפקידים, וזה מאבק על ייצוג והכל. אבל אנחנו, כקבוצת כוח, שצריכים להגביר את כוחה, למעשה צריכים להיאבק על כך שיפתחו השורות, שלא ידובר על אישה בעשיריה, שידובר על שתיים ושלוש וכך בכל הדרגים ובכל התפקידים.

להערכתי יש התקדמות מסויימת. נדמה לי שאת מיכל דיברת קצת על כמה התקדמויות. יש התקדמות מסויימת, ואני לפעמים אומרת ואני מאוד פסימית בהקשר הזה, אני מוכרחה לומר, אבל עצם זה שנושא מעמד האישה, קידום נשים, מקומן של הנשים, רווחת נשים על סדר היום הציבורי זה כבר הישג, כי אם אנחנו נסתכל לפני עשר שנים, כשאני התחלתי למשל לטפל, ואפילו בנושא הזה שכולם מסכימים עליו אלימות נגד נשים זה כמעט לא היה מטופל. היו אנשים אני לא אומרת, היו נשים בשטח שעשו עבודה יוצאת מן הכלל אם זו רות רזניק במקלטים, אם זה בויצ"ו, בנעמ"ת עסקו בזה, אבל לא היה להן פה דיבור בכנסת, לא היה להן כוח. אני לא בטוחה שלא כדאי היה כמו שיש בכמה ארצות באירופה, שיש משרדים, משרד ממשלתי למעמד האישה, ונגיד זה בדרך כלל לנשים, לספורט לפעמים, עושים איזו שהיא קומבינה כמו אצלנו. אני בעד זה כי אני חושבת ש-50% מהאוכלוסייה שנמצאים היום במצב לא שוויוני. אין פה מה לדבר ולא יעזור שום דבר. ייקח לנו שנים כדי להגיע למצב שאישה תקודם כפי שהגברים, שהיא תרוויח כפי שגברים מרוויחים, שיהיו יותר מעונות יום כדי שנשים תוכלנה לצאת לעבודה, שיהיה יותר סיוע, שלא יצא שכל דבר שקשור לנשים הוא יקר והעבודה שלה נחשבת לזולה.

בכל במה ובכל מקום ובחוץ לארץ, ובוועדת האו"ם למעמד האישה ובכל מקום. לכן, בגדול הייתי אומרת אנחנו צריכות להיות קבוצות כוח, ולא איכפת לי אם זה היה שתי קבוצות או עשר קבוצות או ארבע קבוצות, ושנהיה כולנו יחד. נגיד בליכוד אני אומרת: כולנו ליכוד. אז היו לנו כמה ארגוני נשים, יש לנו את "נשות חירות", ויש את "נשים אנלי", ויש עכשיו את "לילך", ויש את "האישה הלאומית" שהייתה מאוד פעילה ואני מקווה שיחזרו לפעילות ויש את "נשות נילי" וכל אחת הייתה לה מישהי אחרת. נילי זה רק מעונות בסדר, והאישה הלאומית כאילו הייתה יותר הגוף של הארגון. הם כרגע בגלל שאין כספים אז הן הפסיקו אבל אני הייתי בעד שימשיכו, כי אם אתן שמות לב

לנשים שפעילות, וכולנו פעילות, למה שלא נפתח עוד ערוצים לעוד נשים להיות פעילות? אני בעד. אבל יחד צריך לפעול כדי לפתוח את המערכות ולקדם את כל נושא מעמד האישה בכל התחומים.

לעניין הוועדה לקידום מעמד האישה והתחלתי לומר, מכיוון שהארגונים שלנו יחסית היו חלשים, לצערי הרב אני מאוד מצירה על כך אבל זאת עובדה, ולא הצלחנו הרבה גם לקדם את זה, ואני מקווה שכן נצליח, ואני רוצה לומר שאני אעשה את כל מה שאני יכולה, לא איכפת לי אם זה ארגון אחד או שניים או שלושה, לקדם את כל הארגונים כדי שיהיה לנו יותר כוח כנשים ושיהיו יותר חברות מרכז, ויותר נשים פעילות ושיהיו בעמדות בכירות גם בתוך הליכוד. מכיוון שזה היה המצב, אז כשהיו פה ישיבות וזה נמשך שנים, ואני הייתי אומרת למה ארגון "נשות חירות" או "אנלי" או ארגון אחר שמקורב אלינו המומחיות לא מגיעות? אמרו: אין לכם מומחיות. זה נכון, כי לא פיתחנו במשך השנים. אבל אני באתי ואמרתי, גם אם אין לי מומחית נגיד לנושא אלימות נגד נשים, או אין לנו ייעוץ משפטי בארגונים שלנו, אז נתחיל להביא נשים שלנו וכל אחת תיקח לעצמה איזה שהוא תחום ובתחום הזה היא תגיע. אז היא לא תהיה בהתחלה מומחית, אבל אחרי כמה ישיבות, נגיד יהיו ישיבות שקשורות לבריאות נשים לדוגמא אז היא תלמד את הנושא, ולא רק זה אלא זה יעודד אותה להקים בתוך הגוף שלה הספציפי לפעול למען הנושא הזה, לפתח אותו וכך קרה שכאן, בוועדה לקידום מעמד האישה שמתכנסת כבר חמש שנים ובקושי הוזמנו נשים שמזוהות עם המחנה הלאומי. אני מוכרחה להגיד לכם, למה? כי אין לנו מומחיות.

אתי עשתה דבר שמאוד הייתה מקובל עלי. היה המועצה הלאומית למעמד האישה ואז מה שקרה אתי הכניסה גם לתוך המועצה הזאת נשים שיש להן יותר מודעות גם פוליטית. זאת אומרת, שלא עסוקות כאילו רק בתחום אחד. הכוונה גם בארגוני הנשים כמו נעמ"ת, או כמו אמונה, או כמו ויצ"ו, שמוזמנות לכאן תדיר ואני בעד זה, אני לא אומרת חלילה שלא, אלא יצא שנשים שלנו היו מקופחות, פשוט מקופחות ולא הוזמנו בכלל לוועדה לקידום מעמד האישה, למה? כי הן לא מומחיות. אז זה נכון שלא היו הרבה מומחיות אבל כדי לעודד אותנו, וזאת צריכה להיות כוונה של וועדה כזאת שקיימת בכנסת, לעודד נשים לפתוח תחומים, להגיד שעוד נשים תיכנסנה לפעילות ושיקחו על עצמן נושא כזה או אחר. במקום זה היו סוגרים ואומרים לא, הם לא מומחים אין לה דריסת רגל.

היו"ר מרינה סולודקין: אבל המצב השתנה.

נעמי בלומנטל: אז אני מאוד שמחה שמרינה עכשיו יו"ר הוועדה ויש לה פתיחות והיא אמרה אני רוצה להכיר, אני רוצה, הנה אני מכירה נשים. מה אתן יותר טובות מנשים שנמצאות באמונה או במקום אחר? אבל זה נכון, שהארגונים שלנו בעיקר בשל חוסר תקציבים, לא בשל חוסר בנשים, בליכוד יש בוודאי חצי בין הנשים גם בין מתפקדות אבל הן לא באות לידי ביטוי. אפשר לעודד אותן. זה מה שצריך לעשות.

בת שבע שטראוכלר: סליחה שאני מתפרצת, אבל אם היה דיון על הנושא של חד-הוריות והוזמנה נציגת נעמ"ת שמטפלת בזה, נציגת אמונה שמטפלת בזה, ונציגת ויצ"ו שמטפלת, אז נציגה של נשות ליכוד אי אפשר היה להזמין מפני שאצלנו אין טיפול בנשים חד-הוריות.

נעמי בלומנטל: אבל מה קורה, מה הזעקה שלי? אפשר לפנות לארגונים שלנו, אפשר לפנות לנשים שיושבות כאן ולומר להן. אז רות בן-שחר הוזמנה כשזה קשור היה במעונות יום. יש לנו עשרים וכמה מעונות.

חנה איכילוב:

נשים מתנדבות לדעתי הן יותר פעלתניות מאנשי המקצוע וזו הנקודה שממנה צריך לצאת. אישה מתנדבת התרומה שלה שהיא נותנת והניסיון שלה ובית ספר החיים שלה יותר חשוב מניסיון אחר.

נעמי בלומנטל:

מה אני אמרתי, מה בדיוק קרה, שמשום שאצלנו בגלל בעיקר בחוסר משאבים לא פותחו הנושאים כאלה כי שם יש בכל אגף ואגף אחד שמתייחס לחד-הוריות, ואחד שמתייחס לאלימות נגד נשים, ואחד שמתייחס לנשים בעבודה. הייתה להם בכל זאת קורת גג וזה גם הרבה. אנחנו תמיד משולבות בתוך הנעמ"ת הכללית. מה שקרה כשנעמ"ת היו מוזמנים הם היו לנו חסד, זאת אומרת לנשים שלנו אומרות את יודעת יש ישיבה אולי תלכי. הן לא היו כאילו המובילות. אין שום סיבה שהארגונים שלנו לא יהיו גם המובילים. אני אומרת מחוסר משאבים, ובת-שבע אומרת שאפשר גם בלי, תמיד אומרים לנשים שאפשר גם בלי. זה קשה מאוד להחזיק מערכות בלי תקציבים בכלל ויש לנו עם זה בעיה. אבל אני תמיד רציתי שיוזמנו, ואני באמת פונה אליך מרינה בתוקף תפקידך שלהזמין גם את הארגונים שמזוהים איתנו, גם אם הארגון יתחיל בזה שישלח את האישה שלו שמייצגת את הנושא המסויים שנדון בוועדה.

היו"ר מרינה סולודקין:

מקובל עלי במאה וחמישים אחוז, מפני שאני שונאת הבדלים בין שמאל לימין שיש כאן גם בנושאים האחרים כמו אשכנזים ספרדים ועוד הרבה דברים.

חנה איכילוב:

כל אחת מאיתנו יכולה לתרום בטוב וברע. אם אני הייתי באחת מהישיבות האלה בנשים חד-הוריות, ואין לי את זה כרגע, הייתי לומדת המון מצורת העבודה ומה צריך לעשות ואולי אני אוכל ללכת על הקו הזה, זה דבר מאוד מאוד חשוב, ואם באותה מידה היו מזמינים אותי למשהו אחר, אם בן-אדם נמצא בתפקיד מסויים.

היו"ר מרינה סולודקין:

את לא צריכה להסביר לי מדוע מפני שזה הדגל שלי ויש לי רצון.

כוכבא מתתיהו:

עוד בקשה אחת בקשר למכתב. אני לא יודעת כמה זמן הוועדה הזאת בראשותך עדיין תפעל בכנסת הבאה. היות והכנסת מתפזרת ויכולה להיות נציגה אחרת בכלל וזה ישאר בפרוטוקול באיזה מקום.

היו"ר מרינה סולודקין:

היום אני שולחת את המכתב.

כוכבא מתתיהו:

אז יש לי עוד בקשה. אני מדברת על הליכוד ואני מקווה שהליכוד יזכה ותהיינה התחברויות קואליציות, לא לדחוק את הנשים את המקום שלהן כמו שהיה בקואליציה הקודמת, מי שנפגע זה תמיד הנשים נפגעו, אחרת היו נכנסות יותר נשים ומכסות. במכתב הזה לא לפגוע במקומן של הנשים בגלל הצירופים הקואליציוניים.

היו"ר מרינה סולודקין:

אני אכתוב את כל זה. רק שאלה אחת לנעמי בלומנטל. שלושת הנקודות, את יודעת שאני הייתי בין המייסדות של מפלגתי ואמרו לנו שמפלגה אתנית לא יכולה להתקיים, שיהיו לה רק שני מנדטים. אתן ראיתן עשינו אסטרטגיות. גם כאן אני חושבת על אסטרטגיות מה אנחנו יכולים לעשות. נעמי שאלה אחרונה, מה את מציעה? מה אפשר לעשות ברגע

התשעים ותשע! יש לי סדרה של צעדים שאני נוקטת. מה את מציעה לנשים שיושבות כאן?

נעמי בלומנטל:
פנו אלי מהשדולה ושאלו מה לפי דעתי, אנחנו ניסינו גם בשדולת השנים במשך שנים להגביר מעורבות, עשינו סדנאות למנהיגות, בזמנו עשינו החתמות, הרבה דברים שנעשו וצריך להמשיך לעשות אותם. לפי דעתי הדבר היחיד שיכול היה לעזור עכשיו זה מודעות בעיתונים, זאת אומרת איך שהוא לצאת. עשו את זה עכשיו גם בויצ"ו, כאילו שיהיה כל הזמן: לבחור בנשים, לבחור בנשים. היום נבחרות הנשים ברשימות. את נבחרת היום ברשימה שלך, אם אני אבוא בעוד חודש אחרי שהרשימה שלך נבחרה אז גמרנו, זה כבר לא יעזור.

היו"ר מרינה סולודקין:
שדולת הנשים יפנו לציבור הישראלי בנושא אחד: לא להצביע בעד רשימות שאין בהן 30% נשים.

חדוה שפיגל:
נעמי, לפני שבאת העלינו רעיון איך אפשר להוריד במדינה, שמתמודדות למען המסר נשים בליכוד, שלרובן אין שום סיכויים וזה רק בזבוז קולות, באמת להתחיל לתמוך במועמדות שיש להן סיכוי, במועמדות המובילות כדי שלא ילכו קולות לאיבוד.

נעמי בלומנטל:
אבל תראי זה לא מדויק אגב, לפי התקנון עכשיו מה שאנחנו הצבענו או מצביעים עליו מחר נדמה לי, מה שקורה זה לא מדויק, משום שזאת שתזכה, יש את השיריונים. אז לא תוכלי להביא, בלאו הכי זה קיים. השיריון ישאר, אז יצא שמכל המתמודדות, ואני בעד דמוקרטיה, כמה שרוצות. אני בעד שיתמודדו, להיפך אני זוכרת נדמה לי שדיברנו בזמנו בשדולה לפני שנים על שנים שכדאי שירוצו הרבה, כדי שזה יכנס למודעות ולתודעה, וזה לא משנה השיריון קיים, הבטחת הייצוג, היה לנו הישג לא רע בישיבות האחרונות של וועדת ה-43, שאני מוכרחה לומר שאני הופתעת לטובה.

בת-שבע שטראוכלר:
למה לא קיבלתם את ההצעה של קומראן?

נעמי בלומנטל:
כי הייתה כמעט הסכמה קודם לכן ולא היה שום סיכוי. לעומת מה שהיה בעבר יש איזו שהיא התקדמות.

בת-שבע שטראוכלר:
המילה של שרון הייתה מקום 7, 14, 21 אבל גם הנשים לא הצביעו על זה.

נעמי בלומנטל:
זה לא עניין של להצביע. מה שקרה בוועדה שהכל כבר היה, לא היו הצבעות בכלל. רק הצביעו בגדול והדברים היו די סגורים קודם לכן. הייתה התקדמות לעומת הפעם הקודמת, שבמקום שהיה אז נדמה לי מקום 13, שאחר כך הכל אז בגלל התוספות, 13, 24 או משהו כזה ו-33 ו-36. עכשיו יש התקדמות כי זה 10 ולא 13 ו-20 זה לא 24, זה הבדל שבין להיות או לא להיות. דבר נוסף, ששר לא תופס מקום ולא מבטל את השיריון.

היו"ר מרינה סולודקין:
אז אנחנו נדגיש גם את זה במכתב. אני יכול לומר לכן, שהיה לי תענוג וכבוד גדול לשבת עם נשות ליכוד ונשים ליברליות וגם עם חברת הכנסת נעמי בלומנטל, שהיא חברה שלי בעליה וקליטה אני הת"פ שלה וכאן ההיפך.

אני שולחת היום מכתב, אתן עושות מה שאתן צריכות וחושבות לנכון ואנחנו נעשה את המאבק ביחד.

הישיבה ננעלה בשעה 13.05.